

Tıp Fakültesi Dönem I Öğrencilerinde Mizah Tarzları ve Benlik Saygısı İlişkisi: Kesitsel Bir Çalışma

The Relationship of Self Esteem and Humor Styles in First Class Medical Students: A Cross-Sectional Study

Soner Çakmak¹, Gonca Karakuş¹, Lut Tamam¹, Ali Taşdemir¹, Mahmut Onur Karaytuğ¹, Ç.Ü Tıp Fakültesi 2. Sınıf Öğrenci grubu²

¹Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, ADANA

²Ozan Bağcı, Melisa Bakış, Berk Bal, Özge Ballı, Nesihe Basa, Yunus Emre Başpınar, Başak Batur, Fadime Sibel Bavlı, Semih Bekaroğlu, Fatma Bıçakçı, Çağrı Bilen, Berk Evrim Bilgili, Özkan Bilgili, Mehmet Ali Bolkan, Hatice Bozkurt.

Cukurova Medical Journal 2015;40(4):782-793.

ABSTRACT

Purpose: Self-esteem and humor styles are significant factors for being a healthy person. The aim of this study was to investigate the relation ship between self-esteem and humor styles in medical students.

Material and Methods: Two hundred three medical students (107 males, 96 females) were included this study. Self-esteem was measured with the Rosenberg Self Esteem Scale and humor style was measured with Humor Styles Questionnaire.

Results: The rate of students who have mild or high self-esteem levels was 89.7%. In Humor Styles Questionnaire, the average scores of affiliative and self-enhancing humor were significantly higher than the average scores of aggressive and self-defeating humor. Male students were using humor, especially aggressive and self-defeating humor styles more commonly than female students. A positive correlation was found between self-esteem and affiliative and self-enhancing humor styles.

Conclusion: The present study revealed a positive correlation between self-esteem and positive humor styles. There is a need to develop educational models that would bolster self-esteem and positive humor in medical students.

Key words: Self esteem, humor styles, medical students.

ÖZET

Amaç: Benlik saygısı ve mizah tarzları sağlıklı bir kişi olabilmek için önemli faktörlerdir. Bu çalışmanın amacı tıp fakültesi öğrencilerinde benlik saygısı ve mizah tarzları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesidir.

Materyal ve Metod: Bu çalışmaya 107 erkek, 96 kız tıp fakültesi öğrencisi dahil edildi. Benlik saygısı Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile Mizah tarzları ise Mizah Tarzları Ölçeği ile değerlendirildi.

Bulgular: Orta ve yüksek benlik saygı seviyesi öğrencilerin %89,7'sinde saptandı. Mizah tarzları ölçeğinde katılımcı ve kendini geliştirici mizah tarzları ortalama puanları saldırgan ve kendini yıkıcı mizah tarzları ortalama puanlarından anlamlı olarak yüksekti. Erkek öğrenciler kız öğrencilerden daha fazla mizah, özellikle saldırgan ve kendini yıkıcı mizah kullanmaktaydı. Benlik saygısı ile katılımcı ve kendini geliştirici mizah arasında pozitif bağlantı saptandı.

Sonuç: Bu çalışma benlik saygısı ve mizah tarzları arasında pozitif ilişkiyi ortaya koymuştur. Tıp fakültesi öğrencilerinde benlik saygısı ve olumlu mizahı destekleyecek eğitim modelleri geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: Benlik saygısı, mizah tarzları, tıp fakültesi öğrencileri

GİRİŞ

Benlik saygısı ile ilgili bireyin kendisine karşı olumlu ve olumsuz değerlendirmesi¹; kişinin kendisine ilişkin önem, yeterlilik, başarı, değerlendirmesine ilişkin tutumu² gibi tanımlamalar yapılmıştır. Benlik saygısı; sosyal yeterlilik, kişisel değer ve beden algısının birleşimidir^{1,3}. Benlik saygısının cinsiyet ve yaşa göre değişkenlik gösterebileceği belirtilmiştir². Benlik saygısının gelişiminde kendini değerli görme, potansiyelini ortaya koyabilme, kabul görme, beğenilme, sevilme, kendi özelliklerini kabul edebilme gibi özellikler önem taşımaktadır².

Kişilerin benlik gelişiminde rolü olan değişkenlerden birisi de mizahtır. Bilişsel, duygusal, fizyolojik ve davranışsal yönleri olan mizah, bilişsel açıdan bir durumu mizahi olarak açıklama ve yapılan şakayı anlama olarak tanımlanabilir⁴. Gülmenin ve mizahın bireyin fiziksel ve psikolojik sağlığı açısından büyük etkilerinin olduğu ve bireyin mutlu olmasında büyük paya sahip olduğu, bireyin kişiliğinde ve yaşantısında olumlu bir yapı oluşturduğu belirtilmektedir^{5,6,7}.

Mizah üzerinde yapılan çağdaş psikolojik araştırmalar, mizah duygusunun psikolojik sağlık ve iyilik durumunu geliştiren olumlu ve istenir bir kişilik özelliği olduğunu belirtmektedir^{8,9}. Herzog ve Streny (2008) yüksek bir mizah duygusuna sahip olan bireylerin; iyimserlik, kendini kabul, özgüven ve özerklik gibi olumlu bir takım özelliklere sahip olduklarını ifade etmektedir⁹.

Günlük yaşamda mizah kullanımının, uyumlu ya da uyumsuz ve bireyin kendi içinde ya da kişiler arası oluşuna göre belirlenecek 4 farklı tarzı vardır. Literatür incelendiğinde mizah tarzlarının "kendini geliştirici", "katılımcı", "kendini yıkıcı" ve "saldırgan" mizah olarak ele alındığı görülmektedir¹⁰. Bu mizah tarzlarından ilk ikisi, psikolojik olarak iyi olma durumu açısından olumlu ve sağlıklı, diğer ikisi de psikolojik olarak iyi olma

durumu açısından olumsuz ve sağlıksız mizah tarzlarıdır¹¹.

Katılımcı mizah(KM); başkalarını eğlendirmek, gevşetmek için mizah kullanma kabiliyetini içeren kişilerarası uyumlu bir mizah türüdür¹². Temel olarak düşmanlık içermeyen, kişiler arası ilişkileri geliştirmek için mizahın tolerans aracı olarak kullanıldığı bir tarzıdır. Neşelilik, öz saygı, samimiyet, tatmin edici ilişki ve pozitif duyguların baskınlığı gibi ruh halleriyle; kendini geliştirme ve psikolojik iyi olma hali ile olumlu yönde ilişkilidir^{11,13}. Depresyon ve sinirlilik haliyle olumsuz yönde ilişkilidir¹¹.

Kendini geliştirici mizah(KGM); mizahın genel anlamda hayata nükteli bir bakış açısını, hayatın uyuşmazlıkları tarafından sık sık eğlendirilme eğilimini, stres ve sıkıntı anında bile komik bir perspektif koruyabilmeyi içeren kişinin zihninde oluşan boyuttur¹². Bu mizah tarzı daha çok, depresyon, anksiyete, daha genel olarak nevrozizm gibi olumsuz duygularla negatif yönde; deneyime açıklık, neşelilik, öz saygı ve öznel iyi oluşla pozitif yönde ilişkilidir^{11,13}.

Saldırgan mizah(SM); kişiler arası uygun olmayan, iğneleyici alay, sataşma, dalga geçme, düşmanlık, küçük düşürmeyi içeren; başkalarının karakterine ve tavırlarına odaklanan bir mizah tarzıdır^{12,14}. Saldırgan mizah, nevrozizm, özellikle düşmanlık, kızgınlık ve saldırganlık ile pozitif yönde; yumuşak başlılık ve sorumluluk gibi kişilik özellikleriyle negatif yönde ilişkilidir¹³.

Kendini yıkıcı mizah(KYM); diğerlerine yakın olabilmek ve kendini başkalarına kabul ettirmek için kendini aşağılama pahasına komik şeyler anlatma ve yapma, kendini başkalarının maskarası yapma, kendisiyle alay edildiğinde ya da aşağılandığında diğerleriyle gülmeyi kapsayan bir mizah tarzıdır¹². Depresyon ve anksiyete gibi olumsuz duygularla ve kişilik özelliklerinden nevrozizm ile pozitif yönde; tatminkar ilişkiler, öznel iyi oluş ve öz saygı ile negatif yönde ilişkilidir¹³.

Araştırmalar mizah duygusu ve benlik saygısı kavramlarının bireyin sağlığı ve yaşantısı açısından çok önemli kavramlar olduğunu göstermektedir. Bu konudaki veriler ışığında benlik saygısı yüksek olan kişilerin olumlu mizah tarzlarına sahip olma olasılığının yüksek olduğu düşünülebilir. Bu çalışmada da tıp fakültesi dönem I öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri ile mizah tarzlarının belirlenmesi, cinsiyet farklılıklarının ortaya konması ve benlik saygısı ile mizah tarzları arasındaki bağıntının incelenmesi buna ikincil olarak benlik saygısı yüksek olan kişilerde olumlu mizah tarzlarının daha sık görülüp görülmediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL ve METOD

Bu çalışmada, uluslararası alanda kabul edilen ve 2002 yılında revize edilen, 1975 Helsinki Deklerasyonu ve T. C. Sağlık Bakanlığı tarafından getirilen, 29 Ocak 1993 tarih ve 2148 sayılı Resmi gazete de yayınlanan "İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik" ve daha sonra yayınlanan diğer yönetmeliklerde belirtilen hükümlere uyulmuş ve çalışmanın etik kurul onayı alınmıştır.

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem I'de öğrenim gören 393 tıp fakültesi öğrencisinin çalışmaya dahil edilmesi planlanmıştır. Bu öğrencilerden 159'u ulaşılamama, okula devamsızlık veya çalışmaya katılmak istememe nedenleri ile çalışmaya alınamamıştır. Çalışma hakkında bilgi verilen ve yazılı bilgilendirilmiş onamları alınan kalan 234 öğrencinin yaşları, cinsiyetleri, uyrukları ve birinci sınıfta kaçınıcı yılları olduğunu içeren sosyo-demografik bilgileri alındıktan sonra, Rosenberg Ölçeğinin 10 maddelik Benlik Saygısı alt Ölçeği ve Mizah Tarzları Ölçeği uygulanmıştır. Uygulamada ölçekler hakkında katılımcılara bilgi verilmiş ve doldurmaları istenmiştir. Ölçekleri dolduran öğrencilerden 31'i ölçekleri geçersiz olacak şekilde doldurdukları için çalışma dışı bırakılmıştır. Çalışmaya onamları alınmış ve testleri geçerli şekilde dolduran, 18 ve 19 yaşında, 96'sı bayan, 107'si erkek toplam 203 tıp fakültesi birinci sınıf öğrencisi dahil edilmiştir.

Gereçler

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği; Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinin onbir alt faktörü bulunmaktadır. Bunlar: "Benlik saygısı, Kendilik kavramı sürekliliği, Eleştiriye duyarlılık, Tartışmalara katılma, Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme, İnsanlara güven duyma, Depresif duygulanım, Hayalperestlik, Ana-Baba ilgisi, Psikik izolasyon ve Psikosomatik belirtiler" alt faktörleridir. İlk on maddesi benlik saygısını değerlendirmek için kullanılmaktadır. Ölçek 1963 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilmiş ve 1965 yılında ABD'de geçerlilik ve güvenilirlik çalışması kendisi tarafından yapılmıştır¹. Ülkemizde ise ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Çuhadaroğlu ve ark. (1986) tarafından yapılmıştır³. Bu çalışmada ilk on maddeyi içeren benlik saygısı alt ölçeği kullanılmıştır. Ölçek çoktan seçmeli 10 sorudan oluşmaktadır. Ölçek "çok doğru"dan, "çok yanlış"a kadar 4'lü bir derecelemeye (1: çok doğru, 2: doğru, 3: yanlış, 4: çok yanlış) sahiptir. Ölçek değerlendirmesinde; ilk 3 soru, 4. ve 5 sorular ve 9. ve 10. sorular birlikte değerlendirilmekte, 6, 7 ve 8. sorular ise tek başlarına değerlendirilmektedir. 1. ve 2. soruda yanlış ya da çok yanlış, 3. soruda çok doğru ya da doğru şıklarından birinin işaretlenmesi 1 puan, 4. soruda yanlış ya da çok yanlış, 5. soruda çok doğru ya da doğru şıklarından birinin işaretlenmesi 1 puan, 7. soruda yanlış ya da çok yanlış şıklarından birinin işaretlenmesi 1 puan, 8. soruda çok doğru ya da doğru şıklarından birinin işaretlenmesi 1 puan, 9. ve 10. soruda çok doğru ya da doğru şıklarından birinin işaretlenmesi 1 puan olarak değerlendirilip, ölçek 0-6 puan aralığında değerlendirilmektedir. İlk 10 sorudan alınan toplam puan 0-1 ise benlik saygısı yüksek, 2-4 ise orta, 5-6 ise düşük benlik saygısının olduğunu göstermektedir.

Test-tekrar test çalışmasında ölçeğin, dört haftalık bir periyotta 0,75 korelasyona sahip olduğu bulunmuştur³. Ülkemizde ergenler ve yetişkinler üzerinde benlik saygısı ile yapılan pek çok çalışmada " Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri"nin kullanıldığı ve güvenilirlik değerlerinin

0,75 ve 0,93 arasında değişen düzeylerde yüksek değerlere sahip olduğu belirtilmektedir^{15,16,17}.

Mizah Tarzları Ölçeği (MTÖ); Martin ve Puhlik-Doris (1999) tarafından dört farklı mizah tarzını ölçmek amacıyla 60 madde olarak geliştirilmiş daha sonra Martin ve ark. tarafından 2003'de revize edilerek madde sayısı 32'ye düşürülmüştür¹³. Kendini değerlendirme ölçeğidir.

Mizah Tarzları Ölçeği'nin maddelerine verilen yanıtlar, "Kesinlikle Katılmıyorum" ile "Tamamıyla Katılıyorum" arasında değişen yedili yanıt aralığı şeklinde tasarlanmıştır. Mizah Tarzları Ölçeği'nin ikisi olumlu, ikisi olumsuz mizah kullanımını ölçmek üzere tasarlanmış dört alt boyutu vardır. Bu alt ölçekler; *kendini geliştirici mizah*, *katılımcı mizah*, *kendini yıkıcı mizah* ve *saldırgan mizah*tır. Bir bölümü ters puanlanan 8'er maddeden oluşan her bir alt boyutta yer alan sorular bireylerin sahip olduğu mizah duygusunun belirtilen boyutlar açısından nasıl farklılaştığını ölçmeye yöneliktir. Ölçeği Türkçeye uyarlayan Yerlikaya (2003)¹⁸ çalışmasında elde edilen Türkçe formunda yer alan tüm maddelerin orijinal formda yer aldıkları faktörlere 0,32 ile 0,75 arasında değişen faktör yükleri olduğunu belirtmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmasında her bir alt ölçeğe ilişkin olarak elde edilen Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları Katılımcı Mizah için 0,74, Kendini Geliştirici Mizah için 0,78, Saldırgan Mizah için 0,69, Kendini Yıkıcı Mizah için 0,67 olarak belirtilmiştir.

İstatistiksel İşlemler:

Çalışmamızdaki tüm istatistiksel değerlendirmeler IBM The Statistical Package for Social Sciences (SPSS) Statistics v20(IBM Corporation, New York, United States) İngilizce paket programı yardımıyla yapılmıştır. Kategorik değişkenlerin, sıklıklarının ve oranlarının karşılaştırılmasında Ki-kare, gerekli yerlerde Fisher Kesin Ki - kare testi uygulanmıştır. İki grubun sürekli değişkenlerinin ortalamalarının karşılaştırılmasında: Student T Testi kullanılmıştır. Kategorik değişkenlerin korelasyonu için Pearson Korelasyon Testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya 96 kadın (%47,3), 107 erkek (%52,7) öğrenci katılmıştır. 203 öğrencinin 8'i yabancı öğrenci statüsündeydi. 52'si 1.sınıfı 2. kez tekrar ediyordu (Tablo 1). Bunların 29'u kadın, 23'ü erkekti. Çalışmaya katılan öğrencilerin 182 (%89,7)'sinin benlik saygı seviyeleri orta ve yüksek düzeyde bulundu. 21 (%10,3)'ünün benlik saygı seviyesi düşük düzeyde bulundu. Bunların 14'ü kadın, 7'si erkekti. Benlik saygısı puanı ortalamaları ise $1,9 \pm 1,5$ idi Öğrencilerin MTÖ ortalama puanları değerlendirildiğinde katılımcı mizah ve kendini geliştirici mizah ortalama puanları daha yüksekti (Tablo 2).

Tablo 1. Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, uyruk ve sınıf tekrarı dağılımı

	N	%
Cinsiyet		
Kadın	96	47,3
Erkek	107	52,7
Uyruk		
TC	195	96,1
Yabancı	8	3,9
Sınıf tekrarı		
Yapmayan	151	74,4
Yapan	52	25,6

N: Katılımcı sayısı, TC: Türkiye Cumhuriyeti.

Tablo 2. Katılımcıların benlik saygı seviyeleri, benlik saygısı ve mizah özellikleri puanlarının ortalamaları

	N	%
Benlik saygısı seviyeleri		
Düşük	21	10,3
Orta	90	44,3
Yüksek	92	45,4
BSP (ort±SS)	1,9±1,5	
Mizah Puanları		
KMP (ort±SS)	40,6±8,5	
KGMP (ort±SS)	35,5±8,4	
SMP (ort±SS)	25,1±8,6	
KYMP (ort±SS)	30,0±8,2	
TMP (ort±SS)	131,4±21,7	

N: Katılımcı sayısı, ort: Ortalama, SS: Standart sapma, BSP: Benlik saygısı puanı, KMP: Katılımcı Mizah puanı, KGMP: Kendini geliştirici mizah puanı, SMP: Saldırgan mizah puanı, KYMP: Kendinin yıkıcı mizah puanı, TMP: Toplam mizah puanı

Benlik saygısı seviyeleri ve ortalama puanlarında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık saptanmadı. Cinsiyet farklılıklarına göre değerlendirildiğinde kendini geliştirici mizah ve katılımcı mizah puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamakla birlikte erkeklerde saldırgan ve kendini yıkıcı mizah ve toplam mizah puanları kadınlara göre anlamlı olarak ($p < 0,001$, $p = 0,007$, $p = 0,001$) yüksek bulundu (Tablo 3). Sınıf tekrarı

yapan öğrencilerde yapmayanlara göre benlik saygısı seviyesi anlamlı oranda yüksekti ($p = 0,05$). Benlik saygısı puan ortalamalarına bakıldığında da sınıf tekrarı yapmayanların puan ortalamaları anlamlı olarak yüksek yani benlik saygı seviyeleri düşük bulundu ($p = 0,025$). Ancak sınıf tekrarı yapan ve yapmayanlar karşılaştırıldığında mizah puanlarında anlamlı bir farklılık saptanmadı (Tablo 4).

Tablo 3. Cinsiyet durumuna göre benlik saygı seviyeleri, benlik saygısı ve mizah özellikleri puanlarının karşılaştırılması

	Kadın(N=96)	Erkek(N=107)	P
Benlik saygısı seviyeleri	N(%)	N(%)	
Düşük	14 (14,6)	7 (6,5)	0,101
Orta	44 (45,8)	46 (43)	
Yüksek	38 (39,6)	54 (50,5)	
BSP (ort±SS)	2,1±1,6	1,7±1,4	0,09
Mizah puanları	(ort±SS)	(ort±SS)	
KMP	40,9±8,5	40,4±8,5	0,673
KGMP	34,6±8,9	36,3±7,9	0,171
SMP	22,3±6,9	27,7±9,2	<0,001
KYMP	28,6±8,0	31,5±8,1	0,007
TMP	125,9±21,4	136,2±21,0	0,001

N: Katılımcı sayısı, Ort: Ortalama, SS: Standart sapma, BSP: Benlik saygısı puanı, KMP: Katılımcı Mizah puanı, KGMP: Kendini geliştirici mizah puanı, SMP: Saldırgan mizah puanı, KYMP: Kendinin yıkıcı mizah puanı, TMP: Toplam mizah puanı

Tablo 4. Sınıf tekrarı durumuna göre cinsiyet, benlik saygı seviyeleri, benlik saygısı ve mizah özellikleri puanlarının karşılaştırılması

	Sınıf tekrarı yapan (N=52)	Sınıf tekrarı yapmayan (N=151)	P
	N(%)	N(%)	
Cinsiyet			
Kadın	29(30,2)	67(69,8)	0,156
Erkek	23(21,5)	84(78,5)	
Benlik saygısı seviyeleri			
Düşük	4(7,7)	17(11,3)	0,05
Orta	17(32,7)	73(48,3)	
Yüksek	31(59,6)	61(40,4)	
BSP (ort±SS)	1,5±1,5	2,05±1,5	0,025
Mizah puanları			
KMP (ort±SS)	40,4±8,6	40,7±8,4	0,823
KGMP (ort±SS)	34,9±8,9	35,7±8,2	0,562
SMP (ort±SS)	25,8±8,1	24,9±8,6	0,522
KYMP (ort±SS)	31,0±8,6	29,6±8,0	0,283
TMP (ort±SS)	132,4±25,6	131,0±20,3	0,699

N: Katılımcı sayısı, Ort: Ortalama, SS: Standart sapma, BSP: Benlik saygısı puanı, KMP: Katılımcı Mizah puanı, KGMP: Kendini geliştirici mizah puanı, SMP: saldırgan mizah puanı, KYMP: Kendinin yıkıcı mizah puanı, TMP: Toplam mizah puanı

Çalışmada yabancı öğrenciler ile ülkelerinde öğrenim gören öğrencilerin uygun dağılımda olmaması nedeni ile bu açıdan öğrencilerin benlik saygısı ve mizah tarzlarındaki farklılıklara bakılamamıştır.

Benlik saygısı seviyeleri ile mizah tarzları arasındaki ilişki incelendiğinde; katılımcı ve kendini

geliştirici mizahın (olumlu mizah tarzlarının) ve toplam mizah puanının benlik saygı seviyesi artışı ile anlamlı olarak pozitif bir bağıntı gösterdiği ($p<0,001$, $p=0,021$) saptandı (Tablo 5). Benlik saygı seviyesi arttıkça mizahın daha çok kullanıldığı ve katılımcı ve kendini geliştirici mizaha daha çok başvurulduğu belirlendi.

Tablo 5. Benlik saygısı seviyelerine göre mizah özellikleri puanlarının karşılaştırılması

	Düşük	Orta	Yüksek	P
KMP (ort±SS)	35,1±7,6	39,4±8,5	43,1±7,7	<0,001
KGMP (ort±SS)	29,1±10,6	34,7±7,9	37,6±7,4	<0,001
SMP (ort±SS)	24,4±8,5	25,9±7,6	24,5±9,5	0,537
KYMP (ort±SS)	31,6±9,5	30,7±7,7	28,9±8,4	0,241
TMP (ort±SS)	120,1±28,5	130,7±20,1	134,6±20,9	0,021

KMP: Katılımcı Mizah puanı, KGMP: Kendini geliştirici mizah puanı, SMP: Saldırgan mizah puanı, KYMP: Kendinin yıkıcı mizah puanı, TMP: Toplam mizah puanı, ort: ortalama, SS: standart sapma

Mizah tarzları puanları ve benlik saygısı puanı değişkenlerinin pearson korelasyon tablosunda (Tablo 6) benlik saygısı puanı ile (ölçekte yüksek puan düşük benlik saygı seviyesini göstermektedir) katılımcı, kendini geliştirici mizah tarzları puanları ve toplam mizah puanı arasında negatif yönde anlamlı bir korelasyonun olduğu, olumlu mizah

(Katılımcı ve Kendini geliştirici) ve olumsuz mizah (Saldırgan ve Kendini yıkıcı) tarzlarının kendi aralarında pozitif bir korelasyon gösterdiği, ayrıca olumlu; kendini geliştirici mizah ve olumsuz; kendini yıkıcı mizah puanları arasında da pozitif yönde bir korelasyonun olduğu belirlendi.

Tablo 6. Benlik saygısı puanı ve mizah özellikleri puanlarının korelasyonu

		BSP	KMP	KGMP	SMP	KYMP	TMP
BSP	r	1	-0,318	-0,346	0,070	0,126	-0,179
	P	-	<0,001	<0,001	0,320	0,072	0,011
KMP	r	-0,318	1	0,519	-0,089	0,154	0,610
	P	<0,001	-	<0,001	0,206	0,028	<0,001
KGMP	r	-0,346	0,519	1	-0,003	0,273	0,692
	P	<0,001	<0,001	-	0,972	<0,001	<0,001
SMP	r	0,070	-0,089	-0,003	1	0,440	0,499
	P	0,320	0,206	0,972	-	<0,001	<0,001
KYMP	r	0,126	0,154	0,273	0,440	1	0,714
	P	0,072	0,028	<0,001	<0,001	-	<0,001
TMP	r	-0,179	0,610	0,692	0,499	0,714	1
	P	0,011	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	-

BSP: Benlik saygısı puanı, KMP: Katılımcı Mizah puanı, KGMP: Kendini geliştirici mizah puanı, SMP: Saldırgan mizah puanı, KYMP: Kendinin yıkıcı mizah puanı, TMP: Toplam mizah puanı

TARTIŞMA

Bu çalışma verileri bize tıp fakültesi dönem I öğrencilerinin çoğunda benlik saygısı seviyesinin orta ve yüksek düzeyde olduğunu; katılımcı ve kendini geliştirici mizah gibi olumlu mizah tarzları puanlarının yüksek olduğunu; ancak erkeklerde olumsuz mizah tarzı puanlarının anlamlı olarak yüksek olduğunu; olumlu mizah tarzlarının benlik saygısı seviyesi ile pozitif bağlantısının olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinde yapılmış bir çalışmada öğrencilerin %1,1 düşük; %98,9 orta ve yüksek benlik saygısı değerlerine sahip oldukları belirlenmiş; düşük benlik saygısının spor yöneticiliği bölümünde %1,8; antrenörlükte %2,4;

beden eğitimi öğretmenliğinde ise %0 olduğu bulunmuştur¹⁹. Yine ülkemizde ilahiyat fakültesi 1. sınıf öğrencilerinde benlik saygısı düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiş; çalışmaya katılan öğrencilerin sadece %3,7'sinde düşük benlik saygısı düzeyleri belirlenmiştir²⁰. Bizim çalışmamızda ise tıp fakültesi 1. Sınıf öğrencilerinde düşük benlik saygısı düzeyine sahip öğrenci oranı %10,3 olarak belirlenmiş, bu oranın daha önce başka fakültelerde yapılmış çalışma oranlarına göre yüksek olduğu düşünülmüştür. Ülkemizde tıp fakültesi öğrencilerinde benlik saygısının araştırıldığı çalışma bulunmamaktadır. Ancak yurt dışında yapılmış bir çalışmada tıp fakültesi öğrencilerinde yüksek benlik saygısı oranı

%85,6 olarak belirlenmiştir²¹. Bizim çalışmamızda ise bu oran %45,4 olarak bulunmuştur. Diğer çalışmalara göre çalışmamızda düşük benlik saygısı değerlerinin yüksek; yüksek benlik saygısı değerlerinin ise düşük belirlenmesi dikkat çekicidir. Bu konuda yapılacak tıp fakültesi öğrencilerinde benlik saygısının çeşitli değişkenler açısından ayrıntılı olarak değerlendirileceği karşılaştırmalı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Çalışmamızda benlik saygı seviyeleri ve ortalama puanlarında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu veri ülkemizde beden eğitimi ve spor yüksek okulu ve ilahiyat fakültesinde yapılan çalışmalarla uyumludur^{19,20,22}. Farklı örneklem grupları üzerinde çalışan benzer çalışmalarda da cinsiyetle benlik saygısı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır²³⁻²⁹.

Yine bu çalışmada sınıf tekrarı yapan öğrencilerle 1. Sınıfta ilk yılı olan öğrenciler karşılaştırıldığında benlik saygısı seviyesi sınıf tekrarı yapan öğrencilerde anlamlı oranda yüksek ($p=0,05$), buna paralel olarak benlik saygısı ortalama puanları anlamlı olarak düşük bulunmuştur ($p=0,025$).

Benlik saygısını etkileyen önemli değişkenlerden birisi akademik başarıdır. Ergen ve gençlerde okul başarısı ile benlik saygısı arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu görülmektedir. Genellikle benlik saygısı yüksek olan öğrencilerin okul başarıları daha yüksektir³. Ankara'da 1000 lise öğrencisi üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, akademik olarak başarılı olan öğrencilerin özsaygıları, kendilerini başarısız olarak algılayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Ankara'da yapılan başka bir araştırmada, yine akademik başarıları yüksek olan öğrencilerin benlik tasarım düzeyleri, orta ve düşük seviyede başarılı olanlardan daha yüksek olarak bulunmuştur³⁰. Kısacası, öğrencinin bir derste belli yıllar boyunca gösterdiği yeterliğe ilişkin algısı ile onun okulda öğrenme ile ilgili duyuşsal özellikleri arasındaki ilişki oldukça açıktır. Çalışmamızda saptadığımız %10,3 düşük benlik saygısı oranının literatürde tıp dışı bazı fakültelerde yapılan çalışmalara göre

yüksek olması; %45,4 yüksek benlik saygısı oranının yurt dışında tıp fakültesi öğrencilerinde ve ülkemizde diğer fakültelerde yapılan çalışmalarda oranlara göre düşük olması; yıl tekrarı yapan öğrencilerde benlik saygısı seviyelerinin yüksek olması literatürdeki benlik saygısının akademik başarı ile arttığı görüşü ile çelişmektedir.

Ülkemizde lise öğrencileri ve öğretmen adayları ile yapılmış çalışmalarda erkeklerde kadınlara göre saldırgan ve kendini yıkıcı mizah puanlarının yüksek olduğu saptanmıştır^{10,31}. Benzer şekilde erkeklerde saldırgan ve yıkıcı mizah tarzının fazla olduğunu gösteren yurtdışı bazı çalışmalar da benzer sonuçlar saptanmıştır^{32,33}. Bir çalışmada ise sadece saldırgan mizah tarzı puanı erkeklerde yüksek saptanmış, diğer mizah tarzları arasında cinsiyet açısından anlamlı fark saptanmamıştır³⁴. Bu çalışmalarla benzer şekilde bizim çalışmamızda da erkek öğrencilerin ortalama saldırgan, kendini yıkıcı ve toplam mizah puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak araştırma bulgusunu desteklemeyen çalışmalar da bulunmaktadır. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler arasında yapılan bir çalışmada mizah tarzlarının cinsiyete göre anlamlı bir değişiklik göstermediği saptanmıştır³⁵. Bir çalışmada ise katılımcı mizah ve kendini geliştirici mizah tarzlarının erkek öğrenciler tarafından daha fazla kullanıldığı gösterilmiştir³⁶.

Literatürde mizah duygusu ile ilişkili olabileceği düşünülen çeşitli değişkenler ile mizah duygusunun bir arada araştırıldığı çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar incelendiğinde daha çok kişilik özellikleri, iletişim becerileri ve ruh sağlığı başlıklarında yoğunlaştığı görülmektedir. Mizah ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalara göre, mizahın duygusal zekâ³⁷, duygulu kişilik özelliği, savunma mekanizması¹³, kişilik, öznel iyi oluş³⁸ gibi faktörlerle ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. İletişim yönüyle bakıldığında ise, erkeklerin kadınlara göre³⁸, Çinli öğrencilerin, Kanadalı öğrencilere göre³³ saldırgan mizah tarzını daha

fazla kullandıkları bildirilmiştir. Ayrıca eş seçimi ile mizah arasında da anlamlı ilişki bulunmuştur³⁹. Mizah tarzlarının ruh sağlığı ile ilgili değişkenlerle ilişkisi incelendiğinde de oldukça fazla araştırma ile karşılaşılmaktadır. Bu çalışmalar mizah duygusu ile stres⁴⁰, yaşam doyumu³⁷, tükenmişlik⁴¹, ruh sağlığı³³, yalnızlık¹⁶, bağlanma⁴² ve öznel iyi oluş³⁸ arasında anlamlı ilişki olduğunu göstermektedir. Ayrıca mizah duygusunun, düşük yalnızlık ile depresyon düzeyi ve yüksek benlik saygısıyla ilişkili olduğu bulunmuştur⁴³. Oldukça kapsamlı ve çok boyutlu bir kavram olan mizah; bilişsel yetenek, estetik tepki, alışılmış davranış, duygulu kişilik özelliği, tutum, başa çıkma stratejisi ve savunma mekanizması gibi faktörlerle ilişkilidir¹³. Thorson ve arkadaşları (1997) tarafından yapılan çalışmada mizah duygusu ile problem çözme arasındaki ilişkiye bakılmıştır⁴⁴. Bu çalışmada ayrıca mizah duygusu ile kişilik özellikleri açısından ilişkili olduğu belirlenen benlik saygısı değişkeninde ele alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulardan biri; benlik saygısı seviyesi ve katılımcı mizah ve kendini geliştirici mizah arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmasıdır¹⁰. Daha önceki bazı çalışmalarda da mizah duygusunun benlik saygısıyla anlamlı ilişkisi olduğu ortaya çıkmıştır⁴³. Bu bulgu ve diğer araştırma bulguları bireyin kendisine olumlu bakışı arttıkça olumlu mizah yaklaşımları olarak nitelendirilebilecek katılımcı ve kendini geliştirici mizah kullanımının da arttığını düşündürmektedir.

18-63 yaş arası katılımcılarda yapılan bir çalışmada benlik saygısı seviyesi ile kendini geliştirici, katılımcı ve saldırgan mizah arasında pozitif; kendini yıkıcı mizahla negatif bir bağlantı saptamışlardır³⁴. Bizim çalışmamızda da benlik saygısı seviyeleri ile mizah tarzları arasındaki bağlantı incelendiğinde; katılımcı ve kendini geliştirici mizahın ve toplam mizah puanının benlik saygı seviyesi artışı ile anlamlı olarak pozitif bir bağlantı gösterdiği ($p < 0,001$, $p = 0,021$) saptandı. Benlik saygısı seviyesi arttıkça mizahın daha çok kullanıldığı ve katılımcı ve kendini geliştirici mizaha daha çok başvurulduğu anlamlılığına ulaşıldı.

393 tıp fakültesi dönem 1 öğrencisinden 234 tanesine ulaşılabildiği olması; benlik saygısı ve mizah tarzlarının yıllar içinde değişiminin değerlendirilmemiş ve başka fakültelerde okuyan öğrencilerle karşılaştırma yapılmamış olması çalışmamızın kısıtlılıklarıdır.

SONUÇ

Benlik saygısı ve mizah tarzları çeşitli örneklem gruplarında çalışılmış olmasına rağmen tıp fakültesi öğrencilerinde bu konuyla ilgili araştırma sayısı azdır. Ülkemizde diğer fakültelerde okuyan öğrencilerde benlik saygısının araştırıldığı bazı çalışmalar vardır. Ancak tıp fakültesi öğrencilerinde benlik saygısı ve mizah tarzlarının araştırıldığı başka bir çalışmaya rastlayamadık. Çalışmamızın sonuçları genel olarak, mizah tarzları ve benlik saygısı seviyeleri arasında pozitif yönde ilişki olduğunu göstermektedir. Üniversite öğrencilerinde yapılmış diğer çalışmalara göre çalışmamızda düşük benlik saygısı seviyelerinin fazla; yüksek benlik saygısı seviyelerinin ise az belirlenmesi dikkat çekicidir. Literatürde akademik başarının benlik saygısını olumlu şekilde etkileyen bir değişken olduğu söylenmesine rağmen bizim çalışmamız bu verilerle çelişmektedir. Bu konuda yapılacak tıp fakültesi öğrencilerinde benlik saygısının çeşitli değişkenler açısından ayrıntılı olarak değerlendirileceği karşılaştırmalı çalışmalara ihtiyaç vardır. Tıp eğitiminin etkisinin değerlendirilmesi amacı ile tıp fakültesi boyunca öğrencilerin benlik saygısı ve mizah tarzlarının değerlendirileceği izlem çalışmalarına da gerek vardır. Doktorluk mesleği gibi bireylerin yaşantısında önemli bir yeri olan bir mesleği yapacak olan öğrencilerin olumlu bir benlik saygısının olumlu mizah duygusu oluşturma ve ortaya koyma açısından önemli olduğunu göstermektedir. Bu nedenle doktorların eğitiminde özellikle, benlik saygısı, geliştirilmesinin önemli olduğu görülmektedir. Bu amaçla öğrenim sürecinde, doktor adaylarının bu özelliklerini geliştirici şekilde yaklaşımlar sergilenmesi, doktor

adaylarının olumlu yaklaşımlar kazanması için desteklenmesi uygun olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Rosenberg M. Society and adolescent self-image. Princeton University Press, Princeton, New Jersey, USA, 1965.
2. Coopersmith S. The Antecedents of Self-Esteem. W. H. Freeman and Company, San Francisco, USA, 1967.
3. Çuhadaroğlu F. Adölesanlarda Benlik Saygısı. (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.) Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Bölümü, Ankara, 1986.
4. Solomon J. Humor and aging well. American Behavioral Scientist. 1996;39:249-72.
5. Martin RA, Lefcourt HM. Sense of humor as a moderator of the relation between stress and moods. Journal of Personality and Social Psychology. 1983;45:1313-24.
6. Martin RA, Lefcourt HM. The situational humor response Questionnaire: Quantitative measure of sense of humor. Journal of Personality and Social Psychology. 1984;47:145-55.
7. Svebak S. The development of the sense of Humor Questionnaire: From SHQ to SHQ-6 Humor. International Journal of Humor research. 1996;9:341-62.
8. Houston DM, McKee KJ, Carroll L, Marsh H. Using humour to promote psychological well being in residential homes for older people. Aging & Mental Health. 1998;2:328-32.
9. Herzog TR, Strevey SJ. Contact With Nature, Sense of Humor, and Psychological Well-Being, Environment and Behavior. 2008;40:747-76.
10. Traş Z, Arslan Ç, Taş AM. Öğretmen Adaylarında Mizah Tarzları, Problem Çözme ve Benlik Saygısının İncelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2011;8:716-32.
11. Erickson SJ, Feildstein SW. Adolescent Humor and Its Relation ship to Coping, Defense Strategies, Psychological Distress and Well-Being. Child Psychiatry and Human Development. 2007;37:255-71
12. Hampes VP. The Relation Between Humor Styles and Empathy. Europe's Journal of Psychology. 2006;6:34-45.
13. Martin RA, Puhlik-Doris P, Larsen G, Gray J, Weir K. Individual differences of uses of humor and their relation to psychological well-being: Development of the humor styles questionnaire. Journal of Research in Personality. 2003;37:48-75.
14. Saraglou V, Anciaux L. Liking sick humor: Coping styles and religion as predictors. Humor. 2004;17:257-77.
15. Sümer N, Güngör D. Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. Türk Psikoloji Dergisi. 1999;14:35-58.
16. Çeçen AR, Koçak E. Deneysel Bir Çalışma: İlköğretim II. Kademe Öğrencilerine Uygulanan Benlik Saygısı Programının Öğrencilerin Benlik Saygısı Üzerindeki Etkisi. Eğitim Araştırmaları Dergisi. 2007;27:59-68.
17. Dereboy F, Dereboy Ç, Coşkun A, Coşkun B. Özdeğer Duygusu, Öz İmgesi ve Kimlik Duygusu. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi. 1994;1:3-12.
18. Yerlikaya E. Mizah Tarzları Ölçeğinin Uyarlama Çalışması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2003.
19. Altunbaş Ç. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas, 2006.
20. Cengil M. Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi I. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 2009;8:15.
21. Baste VS, Gadkari JV. Study of stress, self-esteem and depression in medical students and effect of music on perceived stress. Indian J Physiol Pharmacol. 2014;58:298-301
22. Ünver Ş, Çavuşoğlu G, İslamoğlu İ. Spor Bilimleri ve İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Psikosomatik Belirtilerinin Karşılaştırılması International Journal of Science Culture and Sport

- (IntJSCS). 2014;261-70. Doi Number: 10.14486/IJSCS198
23. Suner (İkiz) FE. Farklı Liselerdeki Ergenlerin Benlik Saygısı, Akademik Başarı ve Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2000.
  24. Baybek H, Yavuz S. Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Benlik Saygılarının İncelenmesi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2005;14:73-95.
  25. Eşer H. Üniversite Öğrencilerinde Dini İnanç ve Benlik Saygısı İlişkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2005.
  26. Yıldız A. Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Hemşire, Ebe ve Sağlık Memurlarının Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeyleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2006.
  27. Polat A. Düzce İlindeki Hemodiyaliz Hastalarının Beden İmajı ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Belirlenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce, 2007.
  28. Maşrabacı T. Hacettepe Üniversitesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1994.
  29. Aktuğ T. Ergenlerde Akran Baskısı ve Benlik Saygısının İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 2006.
  30. Güngör A. Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerini Etkileyen Etmenler. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1989.
  31. Yerlikaya N. Lise Öğrencilerinin Mizah Tarzları İle Stresle Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2007
  32. Kazarian SS, Martin RA. Humor styles, culture-related personality, well being, and family adjustment among Armenians in Lebanon. *Humor*. 2006;19:405–23.
  33. Chen G, Martin RA. A comparison of humor styles, coping humor and mental health between Chinese and Canadian university students. *International Journal of Humor Research*. 2007;20:215-34.
  34. McCosker B, Moran CC. Differential effects of self-esteem and interpersonal competence on humor styles. *Psychology Research and Behavior Management*. 2012;5:143–50.
  35. Aslan H. Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öğrenilmiş Güçlülük Düzeyleri ve Cinsiyetlerine Göre Mizah Tarzlarının İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana; 2006.
  36. Akkaya M, Turan S. Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetme becerileri ile mizah tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sempozyum: XX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Özet Bildiri*. İstanbul, Pegem Akademi Yayıncılık, 2011.
  37. Tümkaya S, Hamarta E, Deniz ME, Çelik M, Aybek, B. Duygusal Zeka Mizah Tarzı ve Yaşam Doyumu: Üniversite Öğretim Elemanları Üzerine Bir Araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 2008;3:1-18.
  38. Kazarian SS, Martin RA. Humour styles, personality, and well-being among lebanese university students. *European Journal of Personality*. 2004;18:209-19.
  39. McGee E, Shevlin M. Effect of Humor on Interpersonal Attraction and Mate Selection. *The Journal of Psychology*. 2009;143:67-77.
  40. Durmuş Y, Tezer E. Mizah Duygusu ve Stresle Başa çıkma Tarzları Arasındaki İlişki. *Türk Psikoloji Dergisi*. 2001;16:25-35.
  41. Tümkaya S. Burn out and Humor relationship among university lecturers. *Humor: International Journal of Humor Research*. 2007;20:73-92.
  42. Cann A, Norman MA, Welbourne JL, Calhoun LG. Attachment styles, conflict styles and humor styles: Interrelationships and associations with relationship satisfaction. *European Journal of Personality*. 2008;22:131-46.

43. Overholser JC. Sense of humor when coping with life stress. *Personality and Individual Differences*. 1992;13:799-804.
44. Thorson James A, Powell Falvey C, Schuller Ivan S, Hampes William P. Psychological health and sense humor. *Journal of Clinical Psychology*. 1997;53:605-19.

Yazışma Adresi / Address for Correspondence:

Dr. Soner akmak
ukurova Üniversitesi Tıp Fakóltesi
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
ADANA
E-mail: drsoncak@hotmail.com

Geliş tarihi/Received on : 06.06.2015

Kabul tarihi/Accepted on: 03.07.2015